

๑๐ เรื่องเด่น

สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
National Human Rights Commission of Thailand

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมาย และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ISBN

978-616-7213-16-3

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์อมรา
ไพบุลย์

พงศาพิชญ์
วราหะไพฑูรย์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ไพบุลย์

วราหะไพฑูรย์

ประธานอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน
ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

เสริมเกียรติ

วรดิษฐ์

รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๑

ขจิตภัย

บุรุษพัฒน์

รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๒

วิจิตร

วิชัยสาร

รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๓

ชนิษฐา

โตโพธิ์ไทย

อนุกรรมการ

สาโรช

นักเบศร์

อนุกรรมการ

อำนาจ

คลังพล

อนุกรรมการ

อิทธิกร

จำเดช

อนุกรรมการ

ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

กษามาศ

ฐาปนโสภณ

นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ

ประสานงานต้นฉบับ

กิตติพร

บุญอ่ำ

นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ

พิมพ์ครั้งที่ ๑

มีนาคม ๒๕๕๗

จำนวนพิมพ์

๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๓๕

www.nhrc.or.th

E-mail: help@nhrc.or.th

สายด่วนร้องเรียน ๑๓๗๗

๑๐ เรื่องเด่น
สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมาย
และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

คำนิยม

ศาสตราจารย์ออมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) (๕) และ (๖) พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๑) (๒) (๓) และ (๔) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเป็นภาคี พร้อมทั้งเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม รวมทั้งเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติ ที่ไม่เป็นธรรม เพื่อพิจารณาตรวจสอบเรื่องร้องเรียน และปฏิบัติการด้านยุทธศาสตร์ในการสร้างการเรียนรู้ การจัดการความรู้ เพื่อให้ภาคีเครือข่ายและสังคม สาธารณะ เกิดการตระหนักในค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชน

ในนามของ กสม. ขอขอบคุณคณะอนุกรรมการ สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ที่ได้รวบรวมกรณีตัวอย่างตามคำร้องเรียน ดำเนินการ พิจารณาตรวจสอบ จนได้ข้อสรุปและจัดทำรายงาน ผลการพิจารณาเพื่อนำเสนอ กสม. โดย กสม. ได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการที่หน่วยงานต่าง ๆ นำข้อเสนอของ กสม. ไปพิจารณาดำเนินการทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาในภาพรวม และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงระบบในระยะยาวต่อไป ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ **“๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมาย และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม”** จะเป็นประโยชน์ แก่ผู้อ่านและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษา เพื่อมีส่วนร่วมในการสร้าง กลไกส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยต่อไป

ดร. พงศาพิชญ์

ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำนำ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ ไม่เป็นธรรม

หนังสือ “๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมาย และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม” เป็นเอกสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ที่รวบรวมกรณีตัวอย่างที่น่าสนใจ โดยมี ที่มาจากคำร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้ดำเนินการ ตรวจสอบและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับและการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิ และเสรีภาพ รวมทั้งหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณี ระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ โดยเป็น การสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดความเห็น และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคลากร ในหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชนผู้สนใจ ได้เห็นตัวอย่างที่ชัดเจนและความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ และการปฏิบัติที่เป็นธรรม ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อร่วมกันรณรงค์ ส่งเสริม ปกป้อง และ ค้ำครอง “สิทธิมนุษยชน” ต่อไป

ในนามของคณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณฝ่ายเลขานุการฯ คือ คุณลดาพร เผ่าเหลืองทอง คุณกษามาศ ฐานโสภณ และคุณดาริน มินเนตร ที่ได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ให้กับคณะอนุกรรมการฯ อย่างเต็มกำลังความสามารถ และรวบรวมผลงานของคณะอนุกรรมการฯ จนสำเร็จลุล่วง เป็นหนังสือเล่มนี้

**คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน
ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม**

สารบัญ

เรื่องที่ ๑

๘

กรณีการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียน

เรื่องที่ ๒

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล กรณีระเบียบ

สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ผมและ

๑๔

การแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และ
ผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖

เรื่องที่ ๓

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

กรณีขอให้ลบประวัติอาชญากร

และทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

๑๘

เรื่องที่ ๔

สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

กรณีผู้ที่เคยรับโทษให้จำคุกถูกจำกัดสิทธิ
ในการเข้ารับราชการ

๒๖

เรื่องที่ ๕

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิของบุคคลใน

เกียรติยศและชื่อเสียง กรณีการนำตัว

ผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ

ประกอบคำรับสารภาพ

และการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน

๓๒

เรื่องที่ ๖

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

กรณีการเก็บเงินบำรุงการศึกษา

๕๑

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ ๗

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

กรณีสิทธิทางการศึกษาตามหลักสูตร

การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

๕๑

เรื่องที่ ๘

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีสำนักงาน ก.พ.

กำหนดปรับปรุงตำแหน่งของบุคลากร

ทางสาธารณะสูงที่ไม่เท่าเทียมกัน

๕๘

เรื่องที่ ๙

สิทธิของบุคคลในครอบครัว

กรณีการกล่าวคำสาบานตนต่อศาล

ของแต่ละศาสนา

๖๔

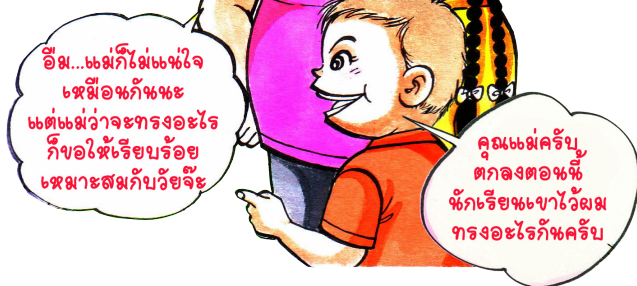
เรื่องที่ ๑๐

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

กรณีคนพิการไม่ได้รับสิทธิให้เข้า

ทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

๖๘

อ้อ...ผมก็ไม่ใช่ใจ
 ๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐
 ๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐
 ก็ขอให้เรียบร้อย
 ๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

คุณแม่ครับ
 ตกลงต่อ๖๗๘๙๐
 ๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐
 ๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

เรื่องที่ ๑

กรณีการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียน

(คำร้องที่ ๕๔๗/๒๕๕๔ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๔๑๖/๒๕๕๕)

ผู้ร้องอายุ ๑๕ ปี ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. แห่งหนึ่ง ได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปลงได้ว่าการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียน โดยนักเรียนชายต้องตัดผมสั้นเกรียน นักเรียนหญิงต้องตัดผมสั้นเห็นหนัง กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และในบางโรงเรียนอนุโลมให้นักเรียนที่เรียนนาฏศิลป์สามารถไว้ผมยาวได้ ซึ่งการอนุโลมดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติ ตามนัยมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยผู้ร้องอ้างว่า แบบทรงผมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนั้น ทำให้นักเรียนที่เข้าสู่ช่วงวัยรุ่นขาดความมั่นใจและเสียสมาธิในการเรียน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนในงานวิจัยชิ้นหนึ่ง พบว่า กฎระเบียบเรื่องทรงผมเป็นสิ่งที่นักเรียนมีความกังวลมากที่สุด เนื่องจากวัยรุ่นอยากมีบุคลิกที่ดี สวยงาม ดังนั้น เรื่องทรงผมจึงทำให้เกิดความคับข้องใจมาก และเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ นอกจากนี้ได้อ่านพบในบทความของนักวิชาการท่านหนึ่ง ได้กล่าวถึงทรงผมนักเรียนว่า ประเทศไทยรับเอาแบบทรงผมและเครื่องแบบนักเรียนต่าง ๆ มาจากประเทศญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งในช่วงนั้นเกิดการระบาดของเหา ประชาชนจึงนิยมตัดผมสั้นเกรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า ในการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ และข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๓๒

ออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๕) โดย ข้อ ๑ (๑) ระบุว่า การแต่งกายและความประพฤติดังต่อไปนี้ถือว่าไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียน คือ (๑) นักเรียนชายไว้ผมยาว โดยไว้ผมข้างหน้าและกลางศีรษะยาวเกิน ๕ เซนติเมตร และชายผมรอบศีรษะไม่ตัดเกรียนชิดผิวน้ำ หรือไว้หนวดหรือเครา (๒) นักเรียนหญิงตัดผม หรือไว้ผมยาวเลยต้นคอ หากโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้อนุญาตให้ไว้ยาวเกินกว่านั้นก็ให้รวบให้เรียบร้อย และ (๓) นักเรียนใช้เครื่องสำอาง หรือสิ่งปลอมเพื่อการเสริมสวย

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ยกเลิกความในข้อ (๑) ของข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๕) และให้ใช้ข้อความใน (๑) ที่กำหนดขึ้นใหม่แทน โดยมีการระบุในเรื่องการแต่งกายและความประพฤติของนักเรียนที่กฎกระทรวงถือว่าไม่เหมาะสม ได้แก่ (๑) นักเรียนชายตัดผมหรือไว้ผมยาวจนด้านข้างและด้านหลังยาวเลยต้นผมหรือไว้หนวดไว้เครา (๒) นักเรียนหญิงตัดผมหรือไว้ผมยาวเลยต้นคอ หากโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้อนุญาตให้ไว้ยาวเกินกว่านั้นก็ให้รวบให้เรียบร้อย (๓) นักเรียนใช้เครื่องสำอางหรือสิ่งปลอมเพื่อการเสริมสวย ซึ่งต่อมาพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๓๒ แต่กฎกระทรวงดังกล่าวคงใช้บังคับต่อไปได้ตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้กฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๓๒ คงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ จนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่าการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าว แม้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แต่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๖๔ กำหนดให้นักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตนตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งถือเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และเป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนและไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนด้วย และเมื่อกฎกระทรวงได้ตราขึ้นตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงใช้บังคับได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ส่วนกรณีที่โรงเรียนบางแห่งอนุญาตให้นักเรียนสามารถไว้ผมยาวได้เป็นการเฉพาะรายนั้น เนื่องจากมีเหตุผลความจำเป็น เช่น นักเรียนที่เรียนนาฏศิลป์ นักเรียนที่มีเหตุผลความจำเป็นทางด้านศาสนา หรือมีเหตุผลความจำเป็นทางด้านสุขภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับบันทึกข้อความของกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๔/๕๒๘๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๖ โดยกำหนดให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาอาจพิจารณาผ่อนคลายระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการไว้ทรงผมให้เหมาะสมกับวัยและสภาพของนักเรียนตามสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงดังกล่าว และไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ผ่อนผันให้กับนักเรียนที่ไว้ผมยาว

โดยมีเหตุผลความจำเป็นตามสภาพของนักเรียนเป็นการเฉพาะรายตามความเหมาะสม อันเป็นการปฏิบัติต่อด็กโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์สูงสุดของนักเรียน สอดคล้องกับมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่บัญญัติว่า “การปฏิบัติต่อด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม”

ในชั้นนี้ถึงแม้จะฟังว่าการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียนไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่กระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เกิดความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎกระทรวงที่ใช้บังคับอยู่ให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ ดังนี้

คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการควรได้มีการพิจารณาทบทวนปรับปรุงและแก้ไขกฎกระทรวงเกี่ยวกับเรื่องแบบทรงผมของนักเรียนซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๓๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยยกเลิกกฎกระทรวงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและออกกฎกระทรวงฉบับใหม่ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และประโยชน์สูงสุดของด็กนักเรียน รวมทั้งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อกำหนดให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลางเกี่ยวกับเรื่องแบบทรงผม

ของนักเรียน ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นได้ตามเหตุผลความจำเป็น ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วย

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ให้ กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาดำเนินการ ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการได้เชิญผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมหารือร่วมกัน เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ โดยที่ประชุมเห็นควรยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๕) และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๓๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ และมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาออก กฎกระทรวงฉบับใหม่ โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรวบรวมกฎกระทรวง ที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องทรงผม ความประพฤติ การแต่งกาย ของนักเรียน และนักศึกษา ฯลฯ ในการจัดทำร่างกฎกระทรวงฉบับใหม่เพื่อให้มีความชัดเจนและมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้นต่อไป

เราว่าแต่งกาย
ถูกต้องตามระเบียบ
ก็ดีนะ

เอ...เราว่า
แต่งกายให้เหมาะสม
กับสภาพการทำงาน
ก็ดีนะ

เรื่องที่ ๒

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

กรณีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง
การไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง
และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖

(คำร้องที่ ๖๑/๒๕๕๓ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๕๐/๒๕๕๔)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสรุปได้ว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นระเบียบที่ลิดรอนสิทธิของผู้ร้อง และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านกฎหมายและสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ ซึ่งการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมาย หรือกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

กรณีตามคำร้อง ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นระเบียบที่ออกโดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๑๖ โดยมีได้ถึงการออกระเบียบโดยอาศัยอำนาจ

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในเรื่องใด เมื่อพิจารณาถึงสภาพบังคับและความเหมาะสมของระเบียบนี้แล้ว เห็นว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖ มีการใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ซึ่งระเบียบดังกล่าวอาจมีความเหมาะสมต่อสภาพการณ์ของประเทศในขณะนั้น และมีลักษณะเป็นนโยบายเพื่อสนับสนุนคนไทยที่ต้องรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้จึงมุ่งหมายให้ข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไป ในการไว้ผมและการแต่งกายบางประการ แต่เมื่อเวลาล่วงผ่านมาระยะหนึ่งแล้ว ระเบียบดังกล่าวอาจจะไม่มีความเหมาะสมกับการใช้บังคับในสภาพการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากการไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ นั้น มีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม ทั้งยังมีประเด็นความหลากหลายทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้องเพิ่มเติมไปอีก นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ในการออกระเบียบฉบับนี้ พบว่าเจตนาในการออกระเบียบที่แท้จริงจะเป็นการดำเนินการในมาตรการเชิงบวก กล่าวคือ ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติ แต่ในเนื้อหาตอนท้ายของระเบียบกลับมีลักษณะที่มีการกำหนดโทษทางวินัยแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามด้วย ซึ่งเป็นมาตรการเชิงลบ กรณีจึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ แม้ในหลักการมีความจำเป็นที่รัฐบาลจะเห็นสมควรที่จะคงระเบียบปฏิบัติในเรื่องนี้ไว้ แต่ควรที่จะทำการศึกษา ปรับปรุง และแก้ไขระเบียบดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยอาจพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบางประการ

ตามความจำเป็นและเหมาะสม และต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้ **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล โดยสำนักนายกรัฐมนตรี ควรดำเนินการ ศึกษา ปรับปรุง และแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการไต่ถาม และการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยต้องคำนึงถึง สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญด้วย**

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอไปยังรัฐบาล โดยสำนักนายกรัฐมนตรี ดังกล่าวข้างต้น ต่อมาสำนัก นายกรัฐมนตรีได้ขอให้กระทรวง กรม ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง จังหวัด และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่อยู่ในบังคับ ของระเบียบฯ พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติ ตามระเบียบฯ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระเบียบฯ ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ แจ้งผลการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการแล้ว รวมทั้งสิ้น ๑๒๗ แห่ง และขณะนี้สำนักนายกรัฐมนตรี อยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนา ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะการยกเลิก หรือการปรับปรุง แก้ไขระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งจัดให้มีระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ สภาวะเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

เรื่องที่ ๓

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
กรณีขอให้ลบประวัติอาชญากรและ
ทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

(คำร้องที่ ๓๗๙/๒๕๕๒ รายงานผลการพิจารณา ที่ ๖๕๒/๒๕๕๔)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสรุปได้ว่า ผู้ร้องได้ทำเรื่องขอผ่อนผันการเข้ารับตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการต่อสัสดีอำเภอ แต่เนื่องจากผู้ร้องไม่ทราบว่าจะต้องไปรายงานตัว ณ ที่ทำการคัดเลือกทหาร ส่งผลให้พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ร้องต่อศาลยุติธรรมแห่งหนึ่ง ในข้อหาไม่รับหมายเรียกเข้าเป็นทหาร โดยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๔ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือนหรือปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งศาลพิจารณาลงโทษปรับผู้ร้องเป็นเงิน ๑๕๐ บาท โดยผลจากการที่ผู้ร้องมีประวัติต้องหาคดีอาญาและประวัติการถูกลงโทษดังกล่าว ทำให้ผู้ร้องไม่ได้รับการพิจารณาให้เข้าทำงานในบริษัทต่าง ๆ ผู้ร้องจึงได้ยื่นคำร้องต่อกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอให้ลบทะเบียนประวัติอาชญากรและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ร้อง ซึ่งกองทะเบียนประวัติอาชญากรแจ้งว่า กรณีของผู้ร้องไม่สามารถดำเนินการให้ได้ เนื่องจากกรณีของผู้ร้องไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๓๒ บทที่ ๔ ข้อ ๑.๓ กำหนดไว้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า กรณีของผู้ร้องเป็นความผิดฐานไม่รับหมายเรียกเข้าตรวจเลือกเป็นทหารตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๒๕ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เนื่องจากมิใช่ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว แม้ศาลได้มีคำพิพากษา

ลงโทษปรับผู้ร้องเป็นเงิน ๑๕๐ บาท ก็ไม่ทำให้กลับกลายเป็นความผิด ที่มีเป็นโทษปรับสถานเดียว และกรณีดังกล่าวมิใช่ความผิดหลู่โทษ หรือคดีที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าหลู่โทษ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วย จราจรทางบก หรือความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้มีโทษปรับ สถานเดียว ตามข้อ ๑.๑๐ ของระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ ลายนิ้วมือ พ.ศ. ๒๕๕๔ บทที่ ๔ การคัดแยกและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ และรายการประวัติหรือบัญชีประวัติ ซึ่งกรณีของผู้ร้องไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ ข้อ ๑.๑๐ และไม่ต้องตามประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. ๒๕๕๔ บทที่ ๔ ทั้ง ๑๒ รายการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงไม่สามารถดำเนินการลบทะเบียนประวัติ อาชญากรและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือให้กับผู้ร้องได้

แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีมติ ให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. ๒๕๕๔ บทที่ ๔ การคัดแยก และทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ และรายการประวัติหรือบัญชีประวัติ โดยพิจารณานำข้อมูลออกจากสารบบข้อมูลประวัติอาชญากร ตามกรณี

เพิ่มเติม ดังนี้

๑) กรณีความผิดทุกประเภท ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่ว่าจะกฎหมายฉบับใดที่กำหนดโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งไม่ใช่คดีลหุโทษ หรือคดีที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าลหุโทษ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก หรือความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อมีการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับสถานเดียว

๒) กรณีที่เป็นไปตามหมวด ๗ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมาตรา ๘๖ วางหลักไว้ว่า กรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ หากพนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน โดยให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวได้ทันทีและรายงานให้ศาลทราบ และมาตรา ๙๐ วางหลักไว้ว่า เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วย

หรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษา หากเด็กหรือเยาวชน สำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและโจทก์ไม่คัดค้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าเหตุการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม เกินสมควร และศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้ และผู้เสียหายได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควรหากนำวิธีจัดทำ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชน และต่อผู้เสียหายมากกว่าการพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลมีคำสั่งให้ ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการดำเนินการ เพื่อจัดทำแผนดังกล่าว หากศาลเห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ดำเนินการตามนั้นและให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว

ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น หากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟูได้ปฏิบัติตามแผนครบถ้วนแล้วย่อมเป็นผลให้สิทธิภาคีอาญา มาฟ้องเป็นอันระงับไป

๓) กรณีตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่ ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิดตามมาตรา ๔ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงาน บริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรง ในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนด แทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามมาตรการ

แผนการลงโทษครบถ้วนแล้ว เป็นผลให้ไม่มีการลงโทษ หรือในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๕ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น โดยกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงิน ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำ อันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ตามวิธีการและระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนหรือศาลกำหนด หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้ว เป็นผลให้มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๕ ได้ สิทธิภาคีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป

๔) กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่า ข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไป ซึ่งเป็นไปตามหมวด ๘ มาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการกำหนดคำจำกัดความของคำว่า “อาชญากร” ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และจากการชี้แจงข้อมูลของผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปัจจุบันฐานข้อมูลประวัติอาชญากรมีอยู่ประมาณ ๙,๐๐๐,๐๐๐ ราย ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทย โดยข้อมูลการกระทำความผิดของแต่ละบุคคลจะถูกบันทึกไว้ในทะเบียนประวัติอาชญากร ทำให้สังคมเข้าใจและตีตราว่าบุคคลนั้นเป็นอาชญากรซึ่งเป็นถ้อยคำที่รุนแรง ถึงแม้ว่าจะเป็น

การกระทำความผิดโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษก็ตาม ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนถ้อยคำเพื่อให้เกิดความเหมาะสม เช่น จากคำว่า “ประวัติอาชญากร” เปลี่ยนเป็นคำว่า “ประวัติผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา” เพื่อสื่อความหมายให้สังคมเข้าใจได้อย่างชัดเจน รวมทั้งควรมีการแยกข้อมูลโดยจัดระดับของการกระทำความผิดว่า ความผิดในระดับใดควรเปิดเผยข้อมูลได้มากน้อยเพียงใด เพื่อมิให้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากร หรือประวัติผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับไปพิจารณาดำเนินการ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้อนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ โดยให้นำข้อมูลกรณีความผิดทุกประเภทที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับสถานเดียว และกรณีตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ออกจากสารบบข้อมูลประวัติอาชญากรเพิ่มเติมจาก ๑๒ กรณีที่มีอยู่เดิม ซึ่งกรณีความผิดทุกประเภทที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับสถานเดียว มีอยู่ทั้งสิ้นประมาณ ๓๙๐,๐๐๐ ราย โดยภายหลังที่ได้รับอนุมัติหลักการ กองทะเบียนประวัติอาชญากรได้นำข้อมูลออกจากสารบบแล้ว จำนวน ๓๕,๑๒๘ ราย ซึ่งได้เร่งรัดดำเนินการดังกล่าวแล้ว ส่วนกรณีที่เป็นไปตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังไม่มีการณดังกล่าวส่งมาให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรดำเนินการ

ต่อมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้อนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ โดยให้นำข้อมูลกรณีเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่า ข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไป ซึ่งเป็นไปตามหมวด ๘ มาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ออกจากสารบบข้อมูลประวัติอาชญากร เพิ่มเติมอีก

ดังนั้น กรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามข้อ ๑ ได้มีการดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับกรณีการกำหนดคำจำกัดความของคำว่า “อาชญากร” ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและการพิจารณาปรับเปลี่ยนถ้อยคำเพื่อให้เกิดความเหมาะสม นั้น อยู่ระหว่างประมวลเรื่องเพื่อเสนอต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อพิจารณาต่อไป

เรื่องที่ ๔

สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
กรณีผู้ที่เคยรับโทษให้จำคุกถูกจำกัดสิทธิ
ในการเข้ารับราชการ

(คำร้องที่ ๑๘๔/๒๕๕๐ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๔๓/๒๕๕๕)

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สรุปได้ว่า ผู้ร้องเคยถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด และศาลพิพากษาให้ผู้ร้องได้รับโทษจำคุก ๓ ปี ๖ เดือน ปัจจุบันผู้ร้องพ้นโทษมาเป็นเวลากว่า ๕ ปีแล้ว และประกอบอาชีพสุจริต โดยเป็นลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งหนึ่ง ผู้ร้องมีความต้องการที่จะสอบเข้ารับราชการเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนจึงถูกจำกัดสิทธิในเรื่องดังกล่าว โดยผู้ร้องต้องการสมัครสอบเข้ารับราชการของหน่วยงานแห่งหนึ่ง แต่เมื่อโทรศัพท์สอบถามไปยังหน่วยงานราชการแห่งนั้น ได้รับแจ้งว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิสอบและหากสอบได้คะแนนเต็มก็ไม่มีทางได้เข้ารับราชการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า จากการศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำหนดลักษณะต้องห้ามการเข้ารับราชการตามพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เห็นว่า สามารถจำแนกหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มองค์กรที่ใช้พระราชบัญญัติหรือระเบียบที่กำหนดให้ การต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการเข้ารับราชการ โดยไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นให้มีการใช้ดุลพินิจยกเว้นลักษณะต้องห้ามได้ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

การเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการบรรจุ การโอน และการบรรจุกลับเข้ารับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นต้น ซึ่งในกลุ่มนี้ จะไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นฯ ให้กับผู้ที่เข้ารับราชการซึ่งเป็นผู้เคย ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษดังกล่าว โดยไม่มี การระบุข้อยกเว้นให้มีการใช้ดุลพินิจยกเว้นลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับ กรณีที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ จึงทำให้ ไม่มีลักษณะของการยืดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นการปิดโอกาส ของผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัคร เข้ารับราชการ

๒. กลุ่มองค์กรที่ใช้พระราชบัญญัติ ระเบียบ หรือกฎ ที่กำหนดให้ การต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เป็นลักษณะต้องห้ามในการ รับราชการ แต่มีข้อยกเว้นให้หน่วยงานสามารถกำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะ หรือใช้ดุลพินิจในการรับสมัครบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเข้ารับราชการได้ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๔ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ พระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้น ซึ่งในกลุ่มนี้จะมีการระบุ ข้อยกเว้นเกี่ยวกับกรณีของผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือ

ความผิดลหุโทษ ซึ่งมีการพิจารณายกเว้นให้เป็นการเฉพาะรายหรือมีการประกาศยกเว้นให้เป็นการทั่วไป โดยเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติและเป็นไปตามมติของคณะกรรมการ จึงเป็นการให้โอกาสกับผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัครเข้ารับราชการ

๓. กลุ่มองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกลุ่มองค์กรที่มีการกำหนดระยะเวลาในการพ้นโทษเป็นคุณสมบัติที่สามารถเข้าดำรงตำแหน่งได้ เช่น กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี เป็นต้น ซึ่งมีการกำหนดข้อห้ามบุคคลมิให้สมัครหรือได้รับการเสนอชื่อในกรณีทีบุคคลนั้นเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกและได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปี เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งกลุ่มองค์กรที่มีการกำหนดระยะเวลาพ้นโทษที่ชัดเจนดังกล่าว ได้รับข้อยกเว้นเกี่ยวกับการณีของผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ จึงเป็นการให้โอกาสกับผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในการเข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มองค์กรที่ใช้พระราชบัญญัติหรือระเบียบที่กำหนดให้การต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเป็นลักษณะต้องห้ามในการเข้ารับราชการ โดยไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นฯ เช่น ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการการเมือง ข้าราชการทหาร

เป็นต้น นั้น ควรมีการพิจารณาทบทวนปรับปรุงและแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ละฉบับให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ โดยไม่เป็นการจำกัดสิทธิของผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัครสอบเข้ารับราชการ โดยในการกำหนดข้อยกเว้นต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและมีความเป็นธรรม รวมทั้งควรมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการประกอบอาชีพด้วย โดยในการกำหนดข้อยกเว้นอาจมีการกำหนดกรอบระยะเวลาให้กับผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัครสอบเข้ารับราชการ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้สามารถใช้สิทธิในการสมัครเข้ารับราชการและสามารถกลับตนเป็นคนดี เพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติต่อไป ทั้งนี้ ในการพิจารณาดำเนินการดังกล่าว ควรที่จะได้มีการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบในเรื่องนี้สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่น ตลอดจนพนักงานรัฐวิสาหกิจด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อเสนอแนะฯ ดังกล่าวไปพิจารณา โดยกระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับการทบทวนปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละฉบับให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณี

ระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเห็นควรนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าวข้างต้นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบราชการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ สำนักงานกฤษฎมนตรีได้แจ้งผลการพิจารณาดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงาน ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ มิได้กำหนดเรื่องการพิจารณาขอยกเว้นคุณสมบัติไว้แต่อย่างใด จึงขอรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าวข้างต้นไปประกอบการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และกระทรวงการคลัง พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามกฎหมายคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ กำหนดให้บุคคลที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจริงหรือไม่ แต่ได้พ้นโทษหรือระยะเวลาการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษแล้วแต่กรณีเกินห้าปีสามารถเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว อย่างไรก็ตามขณะนี้กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานฯ โดยจะนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบพิจารณาต่อไป

เรื่องที่ ๕

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิของบุคคล
ในเกียรติยศและชื่อเสียง

กรณีการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา
ไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ
และการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน

(คำร้องที่ ๑๔๘/๒๕๔๘ รายงานผลการพิจารณาที่ ๒๔๔/๒๕๔๖)

ผู้ร้องได้ร้องเรียนผ่านทางโทรศัพท์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบกับปรากฏเป็นข่าวโดยทั่วไป ว่า กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมหรือนำตัวผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุผู้ต้องหาถูกลักพาตัวหรือญาติผู้เสียหาย หรือญาติผู้ตาย หรือผู้ที่มาดูแลเหตุการณ์รวมประชาทัณฑ์หรือทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย ทั้ง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้มีมาตรการป้องกันเพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว หรือมิได้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ผู้ร้องเห็นว่า ถึงแม้ผู้ต้องหาจะได้กระทำความผิดจริงและสมควรได้รับโทษตามกฎหมาย ก็ควรเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น การที่ประชาชนทำร้ายผู้ต้องหาจึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้รับฟังข้อเท็จจริงจากผู้ร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อคิดเห็นจากนักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งได้มีการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน มีข้อควรพิจารณาสรุปได้ ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ก่อนมี

คำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดมิได้” รวมทั้งมาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้ (๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง” แต่เนื่องจากการดำเนินคดีในประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา โจทก์มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย ซึ่งคดีอาญาบางคดีที่ไม่มีประจักษ์พยาน และพยานหลักฐานหาได้โดยยาก หากไม่นำตัวผู้ต้องหาที่รับสารภาพไปนำชี้ที่เกิดเหตุก็จะทำให้ไม่ได้พยานหลักฐานประกอบ ซึ่งในการดำเนินการต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา และพนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้ผู้ต้องหาได้รับทราบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๔ วรรคท้าย โดยจัดทำเป็นเอกสารหรือเป็นลายลักษณ์อักษรและให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อให้ความยินยอม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา

ประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณา คือ ในบางครั้งหรือบางสถานที่ที่มีประชาชนจำนวนมากมามุ่งดูเหตุการณ์ในการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หรือการทำแผนประทุษกรรม ยังมีการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาในขณะที่นำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ รวมทั้งการที่ผู้สื่อข่าวมาทำข่าวในขณะที่มีการนำชี้ที่เกิดเหตุ ยังมีการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณชนโดยไม่มีการปกปิดใบหน้า ชื่อ - นามสกุล ที่อยู่ และข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องหาเป็นใคร

ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหา บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง และคนใกล้ชิด ซึ่งสังคมจะเข้าใจและตีตราว่าผู้ต้องหาที่นำขึ้นที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพเป็นผู้กระทำความผิด ทั้งที่ศาลยังมิได้มีการพิจารณาพิพากษา ซึ่งในต่างประเทศการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพจะมีการปกปิดข้อมูลของผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา และในการนำตัวผู้ต้องหาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เจ้าหน้าที่จะคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก เพื่อมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมไปถึงชื่อเสียงของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งหากหลีกเลี่ยงได้จะกระทำโดยการให้บุคคลอื่นแสดงแทน หรือการให้ผู้ต้องหาคลุมหมวกมิงเพื่อปิดบังใบหน้า หรือการใช้รูปภาพ หรือการสร้างและตกแต่งรูปภาพต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ชี้เส้นทางในการกระทำความผิดของผู้ต้องหา แต่กรณีที่มีความจำเป็นจะต้องนำตัวผู้ต้องหาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุก็ต้องมีการป้องกันโดยกันเชือกในพื้นที่ที่ผู้ต้องหานำขึ้นที่เกิดเหตุ จำนวน ๒ ชั้น รวมทั้งการจัดให้มีมาตรการที่เหมาะสม รัดกุม และจะต้องไม่กระทำในลักษณะประจาน ซึ่งในประเทศไทยหากผู้กระทำความผิดเป็นเด็ก กฎหมายกำหนดห้ามจัดให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพควรกระทำเฉพาะเท่าที่จำเป็น และเป็นไปด้วยความระมัดระวัง รวมทั้งควรมีมาตรการในการป้องกันเพื่อมิให้ผู้ต้องหาถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่วนการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เจ้าหน้าที่ควรเป็นผู้ที่แถลงความคืบหน้าโดยไม่ต้องนำตัวผู้ต้องหาหรือญาติของผู้ต้องหามาร่วมแถลงข่าวด้วย

ดังนั้น การที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน จะต้องเป็นไปเพื่อเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานให้มีน้ำหนักเพียงพอประกอบการพิจารณาของศาล และให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดและพิพากษาลงโทษ มิใช่การนำตัวผู้ต้องหาไปประจาน รวมทั้งต้องมีการคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ต้องหา การปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหา และการป้องกันมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมทั้งชื่อเสียงด้วย

ประเด็นที่ ๒ การนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ” ซึ่งหากพิจารณาในด้านบวกเพื่อเป็นการป้องปรามบุคคลมิให้กระทำความผิดและเป็นการกระตุ้นเตือนภัยให้สังคมเกิดความระมัดระวังแต่ในด้านลบเป็นการกระทบสิทธิของผู้ต้องหา และเป็นแบบอย่างแก่ผู้กระทำความผิดที่จะศึกษาวิธีการกระทำความผิดผ่านสื่อมวลชน โดยในต่างประเทศเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้แถลงเกี่ยวกับความคืบหน้าของคดี ว่ามีพยานหลักฐานที่ครบถ้วนหรือไม่ หรือคดีอยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานใด ซึ่งเป็นการกล่าวถึงกรอบการทำงาน

ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยจะไม่มีกรให้รายละเอียดของพยาน เพราะจะทำให้พยานเกิดความไม่ปลอดภัย และในบางครั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายในเรื่องของรูปคดีเนื่องจากการนำข้อมูลที่ได้จากการแถลงข่าวไปชักค้ำพยานในชั้นศาล หากมีความต้องการที่จะแถลงข่าวต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และไม่ควรรนำตัวผู้ต้องหาหรือญาติของผู้ต้องหาแถลงข่าว เพราะจะทำให้ครอบครัวและบุคคลรอบข้างของผู้ต้องหาได้รับผลกระทบ และเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและบุคคลรอบข้างของผู้ต้องหา โดยสื่อมวลชนของต่างประเทศจะรายงานความคืบหน้าของคดี ตามที่ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และจะไม่ลงรายละเอียดของข่าว

ดังนั้น สื่อมวลชนสามารถรายงานเหตุการณ์เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการกำหนดไว้ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ ข้อ ๑ ห้ามมิให้ผู้มีหน้าที่ในการให้สัมภาษณ์หรือแถลงข่าวให้ข่าว กรณีที่คดีที่อยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนยังไม่เสร็จ และเหตุการณ์หรือเรื่องราวซึ่งถ้าหากเปิดเผยต่อประชาชนอาจเป็นแบบที่บุคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำขึ้นอีก และตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๖๕/๒๕๕๐ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพ ต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (แก้ไขเพิ่มเติม) ที่ห้ามอนุญาตหรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวของผู้ต้องหาที่อยู่ในระหว่างการควบคุมของตำรวจทั้งภายในและภายนอกที่ทำการหรือสถานตำรวจ และเหยื่ออาชญากรรม รวมทั้งภาพที่มีลักษณะอุจาดหรือทารุณโหดร้าย หรือล่วงละเมิดสิทธิบุคคล

หรือส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
เว้นแต่พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี หรือได้รับความ
ยินยอมจากผู้ต้องหา เพื่อย้ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย

อย่างไรก็ตาม จากการรับฟังการชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนสำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติ โดยการดำเนินการที่ผ่านมาตั้งแต่ขณะที่เป็นกรมตำรวจ
ได้มีการกำกับการปฏิบัติและชักชวนความเข้าใจเกี่ยวกับการแถลงข่าว
หรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน ตามหนังสือกรมตำรวจ ที่ ๐๖๐๘/๔๕๔๕
ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๑ และจากการให้ข้อมูลและข้อคิดเห็น
ของผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ สรุปได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการ
ให้ความสำคัญในเรื่องการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบ
คำรับสารภาพและการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน โดยสำนักงานตำรวจ
แห่งชาติมีการกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน
แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินการตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
และประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ในการนำตัวผู้ต้องหา
ในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและการแถลงข่าว
ต่อสื่อมวลชน ยังคงประสบปัญหาเนื่องจากไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่าง
เคร่งครัดและไม่สามารถดำเนินการได้ในทุกกรณี ทำให้ยังคงมีการกระทำ
ที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้ได้พบเห็นอยู่ในปัจจุบัน
เช่น มีการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาจากประชาชนที่มามุ่งดูเหตุการณ์
การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนขณะที่ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุโดยไม่มีการ
ปกปิดใบหน้า การให้ชื่อ - นามสกุล ที่อยู่ และข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ต้องหา
รวมทั้งการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ในลักษณะที่
เป็นการประจาน ดูหมิ่นเหยียดหยาม ซึ่งส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศ

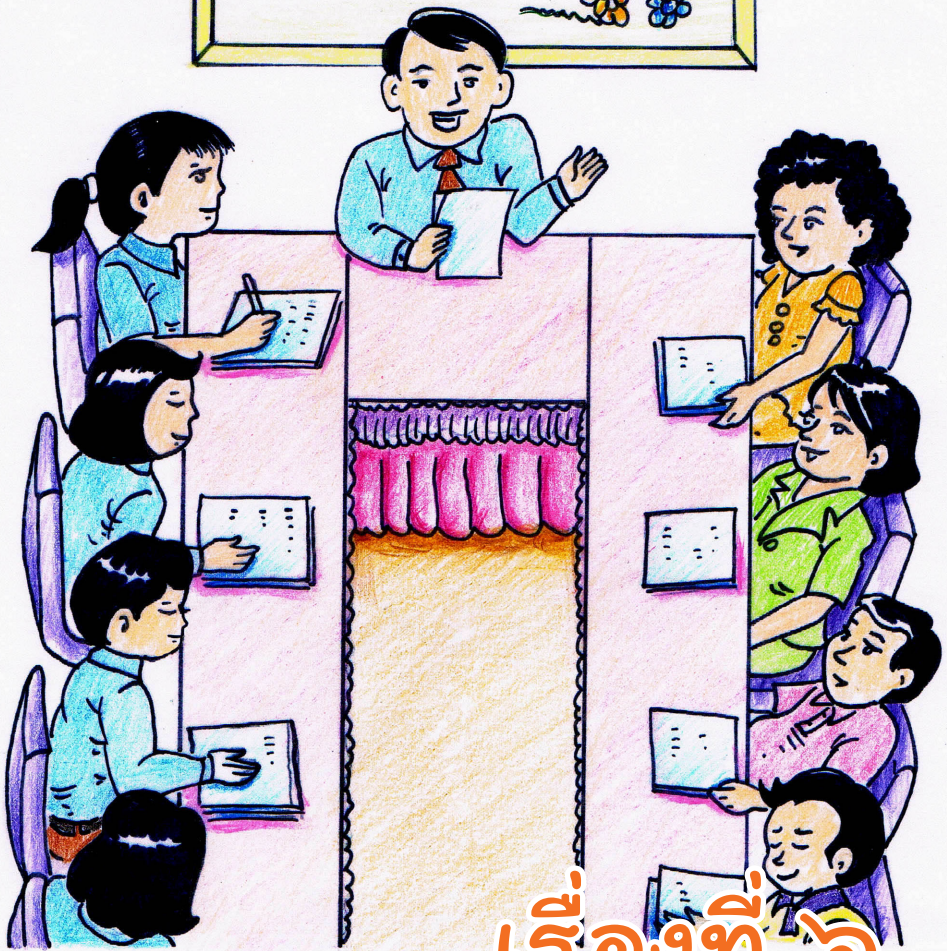
และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยการกระทำความผิดกล่าวข้างต้นเป็นการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๓๕ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๑ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรมการปกครอง และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในการเน้นย้ำ และกำชับไปยังหน่วยงานในสังกัดให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการของหน่วยงาน อย่างเคร่งครัด ในการนำตัวผู้ต้องหา ในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และการแถลงข่าว ต่อสื่อมวลชน รวมทั้งควรมีการกำหนดแนวทางวิธีการทดแทนในการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ หรือการจัดทำแผนประทุษกรรม เพื่อเป็นประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐาน และการดำเนินคดี รวมทั้ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การใช้ตัวแสดงสมมุติ การใช้ผ้าคลุมศีรษะเพื่อปิดบังใบหน้า (ในกรณีที่ไม่มีประจักษ์พยาน ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้นำชี้ที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับ ความสมัครใจและความยินยอมของผู้กระทำความผิด โดยเจ้าหน้าที่ ต้องคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ที่ทำแผนประกอบคำรับสารภาพด้วย) การจำลองสถานที่เกิดเหตุ การให้ประจักษ์พยานนำชี้ที่เกิดเหตุ ในแต่ละจุด การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (กรณีผู้กระทำความผิด

ที่กระทำผิดซ้ำ) เป็นต้น และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอทราบและติดตามผลการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อประเมินผลต่อไป และเผยแพร่ให้สื่อมวลชนทุกแขนงได้รับทราบในเรื่องนี้เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาต่อไปด้วย

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือกำชับและแจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติในการสืบสวนสอบสวน เรื่อง การนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพและการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน แก่บุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้ว และในส่วน of สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้จัดส่งสำเนารายงานผลการพิจารณา ดังกล่าว ให้ทุกสำนักในสังกัดทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคพิจารณาและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป สำหรับการดำเนินการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรมการปกครอง และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นั้น หน่วยงานทั้งสามที่กล่าวต่างตอบรับและเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และรับไปปฏิบัติทุกกรณี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป อนึ่ง ขณะนี้ได้เร่งรัดติดตามผลการดำเนินการจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนต่อไป

การประชุม ครูและผู้ปกครอง

เรื่องที่ ๖

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา
กรณีการเก็บเงินบำรุงการศึกษา
ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

(คำร้องที่ ๔๐๘/๒๕๕๓ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๒๕๗/๒๕๕๕)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสรุปได้ว่า โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการแห่งหนึ่ง ได้เก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้ปกครองนักเรียนโดยอ้างประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยโรงเรียนดังกล่าวได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ถึงผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนห้องปกติในภาคเรียนที่ ๑/๒๕๕๒ นอกเหนือจากการจัดการศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เป็นเงินจำนวน ๑,๙๖๐ บาท โดยอ้างว่าการเรียกเก็บเงินดังกล่าวผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า ประกาศกระทรวงศึกษาธิการฉบับดังกล่าวยังไม่ได้นำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อนำมาใช้บังคับ จึงเป็นการขัดต่อมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า การที่ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการได้ชี้แจงว่าประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งปัจจุบันได้ยกเลิกแล้ว โดยประกาศฉบับดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์การเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อให้สอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการ

กฤษฎีกาและเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเท่านั้น จึงไม่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าประกาศฉบับดังกล่าวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้อำนาจออกประกาศเพื่อให้มีผลบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่บัญญัติมีความว่า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรส่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนที่จะมีการบังคับใช้ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เพื่อยกเลิกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓

มีเนื้อหาสาระสำคัญและจุดมุ่งหมายที่คล้ายคลึงกับประกาศฉบับลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยจะมีความแตกต่างกันเพียงการอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งการที่กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ไม่มีการอ้างบทบัญญัติตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เนื่องจากเห็นว่าเป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์การเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อให้สอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน จึงมิได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการหลีกเลี่ยงการส่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้น แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการฉบับใหม่ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ และมีผลบังคับใช้แล้ว แต่เมื่อประกาศฉบับดังกล่าวมีลักษณะเป็นการบังคับใช้เป็นการทั่วไป และมีได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ ซึ่งผู้ปกครองและนักเรียนได้รับผลกระทบจากประกาศฉบับดังกล่าว ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาเพิ่มเติมจากรัฐจัดให้ ดังนั้น ประกาศฉบับดังกล่าวจึงเป็น “กฎ” ตามความหมายในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ กระทรวงศึกษาธิการได้รับข้อร้องเรียนของประกาศว่า เป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษา แต่เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาของประกาศเป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าปกติ การสอนด้วยบุคลากรพิเศษ การสอนด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่แตกต่างจากการเรียนการสอนปกติ หรือการสอนที่ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จัดหาให้เป็นพิเศษ ตามอัตราที่เหมาะสมกับสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ปกครองและนักเรียน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ซึ่งเนื้อหาของประกาศมิได้ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากการเก็บเงินบำรุงการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มิใช่การเก็บเงินบำรุงการศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่รัฐได้จัดให้ แต่เมื่อพิจารณาข้อร้องเรียนในประกาศฉบับดังกล่าวที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับ ข้อร้องเรียนของประกาศว่า เป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดข้อร้องเรียนประกาศให้สอดคล้อง

เหมาะสมกับเนื้อหาของประกาศ โดยการกำหนดชื่อเรื่องและเนื้อหา
ของประกาศจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจได้อย่าง
ชัดเจนว่าเป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ในการบังคับใช้ประกาศฉบับดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ
ได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียน
การสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบ
จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นไปด้วยความสมัครใจ
ของผู้ปกครองและนักเรียน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักเกณฑ์ตามประกาศฉบับดังกล่าวเกี่ยวกับ
เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยค่าใช้จ่ายที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล จำนวน
๒๒ รายการ ที่สถานศึกษาไม่สามารถขอรับการสนับสนุนจากนักเรียน
หรือผู้ปกครองได้ และค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษา
จัดให้นักเรียนเกินมาตรฐานที่รัฐจัดให้ สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบ
จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประกาศให้ผู้ปกครอง
และนักเรียนทราบล่วงหน้า เพื่อพิจารณาสมัครใจเข้าร่วมโครงการ อันเป็น
การรับรองสิทธิของทุกคนในการศึกษา และเป็นการให้เปล่า มิได้เป็น
การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการศึกษา การบังคับใช้ประกาศ
ฉบับดังกล่าวเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปฎิญญาสภากล่าวด้วย สิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๓ เกี่ยวกับสิทธิในการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้

อย่างไรก็ดี เนื่องจากประกาศฉบับดังกล่าวบังคับใช้เป็นการทั่วไป จึงส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองและนักเรียน ถึงแม้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ จะแจ้งว่าเป็นไปด้วยความสมัครใจก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ โรงเรียน แต่ละแห่งย่อมต้องการที่จะได้รับเงินสนับสนุนจากผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียนและครูผู้สอนให้มีความพร้อมและมีศักยภาพ โดยเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของโรงเรียน หรือห้องเรียนที่ติดริมถนนซึ่งมีเสียงดังรบกวนมาก นอกเหนือจาก สาธารณูปโภคตามเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปที่รัฐมีหน้าที่ต้องจัดสรรให้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรมีการกำหนดหลักการและเหตุผล ที่ชัดเจนในการออกประกาศ ซึ่งควรออกประกาศเฉพาะรายการเท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ปกครองและนักเรียน และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยกระทรวงศึกษาธิการควรมีการเสนอเรื่องต่อ รัฐบาลเพื่อพิจารณากำหนดให้การจัดการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขารวมอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้เหลือเฉพาะรายการที่เป็นการจัดการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามความสมัครใจ ของผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามปฎิญญาสภากล่าวด้วย สิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ

สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๓ ในการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเสมอภาค และเป็นการจัดการศึกษาที่รัฐจัดให้ทุกคนมีสิทธิด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อผู้ปกครองและนักเรียน อีกทั้งรัฐควรสนับสนุนและให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีความก้าวหน้าเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษาที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งในอนาคตกระทรวงศึกษาธิการควรพัฒนาหลักสูตรแกนกลาง โดยมีการบรรจุการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไว้ในหลักสูตรการจัดการศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่รัฐจัดให้ของสถานศึกษาทั่วประเทศ เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาต้องการที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก โดยเป็นไปตามศักยภาพและความเหมาะสมของผู้เรียนด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยมิให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๘๐ ประกอบมาตรา ๒๙ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๓ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพ ตามที่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ ดังนี้

๑. กระทรวงศึกษาธิการควรส่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากเป็นประกาศที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป และเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

๒. กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับปรุงชื่อเรื่องของประกาศที่ชัดเจน และสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้โดยไม่เกิดความสับสน เนื่องจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นการระบุเกี่ยวกับการเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาฯ ซึ่งต้องอ่านในรายละเอียดจึงจะเข้าใจว่าเป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้ผู้ปกครองบางรายอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ และเพื่อมิให้มีการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓. คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการบรรจุการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยให้เหลือเฉพาะรายการที่เป็นการจัดการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามความสมัครใจของผู้ปกครองและนักเรียน เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาต้องการที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาในเรื่องของการปรับปรุงชื่อเรื่องของประกาศให้ชัดเจนสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้โดยไม่เกิดความสับสน และการบรรจุการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าไว้ในหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยให้เหลือเฉพาะรายการที่เป็นการจัดการศึกษา นอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง โดยพิจารณาในรายละเอียดตามอำนาจหน้าที่ ว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

ความรัก ความเข้าใจ ความใส่ใจ

ความพร้อม ความทุ่มเท
ในทุก ๆ ด้าน

เรื่องที่ ๗

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา
กรณีสิทธิทางการศึกษาตามหลักสูตร
การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

(คำร้องที่ ๔๘๘/๒๕๕๔ คำร้องที่ ๑๖๒/๒๕๕๕ คำร้องที่ ๒๔๖/๒๕๕๕
คำร้องที่ ๒๔๕/๒๕๕๕ และคำร้องที่ ๔๗๑/๒๕๕๕ รายงานผลการพิจารณา
ที่ ๙๗-๑๐๐/๒๕๕๖ และ ๒๗/๒๕๕๖)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปลได้ว่า การจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นทางเลือกประเภทหนึ่ง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่บุตรหลาน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ระบุให้ครอบครัว ต้องไปจดทะเบียนขออนุญาตจัดการศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ ครอบครัวบ้านเรียนพบอุปสรรคในการใช้สิทธิจัดการศึกษาหลายประการ เช่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้ประสานงานที่มีทัศนคติ ไม่ยอมรับให้มีการจัดการศึกษาโดยครอบครัว นโยบายการศึกษาจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่เอื้ออำนวย ให้ครอบครัวสามารถจัดการศึกษาได้ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ การตีความการใช้กฎกระทรวงฯ ในทางละเมิดสิทธิ การมีส่วนร่วม ในการบริหารและจัดการศึกษาโดยครอบครัว รวมทั้งไม่สามารถเชื่อมโยง กับระบบการศึกษาทุกระบบ การติดตามและประเมินผลไม่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ เป็นต้น โดยผู้ร้องเห็นว่า ภาศิเครือข่าย ครอบครัวบ้านเรียนควรได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยครอบครัว ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยตลอดแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างครอบคลุม

และรอบด้าน และเพื่อให้สอดคล้องกับมิติสิทธิและเสรีภาพของบุคคล สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๓๗ กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๗ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๓ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๒๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ต่อคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนา ด้านการจัดการศึกษาโดยครอบครัวให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับ ผู้ที่สนใจ รวมทั้งควรมีการเชื่อมโยงการศึกษาทั้ง ๓ ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการศึกษา ตามอัธยาศัยของประเทศไทยให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งรัด ในการจัดทำคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาโดยครอบครัวให้แล้วเสร็จ โดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ผู้ที่

เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งต้องมีการทำความเข้าใจในเชิงระบบให้ตรงกันทั่วประเทศ โดยหลังจากที่ได้มีการใช้คู่มือฯ ดังกล่าวแล้ว ควรมีการรับฟังปัญหาจากการใช้คู่มือฯ และการประเมินผลร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงคู่มือฯ ให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและเป็นระบบต่อไป

๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งรัดการดำเนินการตามที่ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาโดยครอบครัวเป็น ๒ ระยะ คือ การดำเนินงานระยะยาว และการดำเนินงานในปัจุบันประมาณถัดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามประเด็นปัญหาที่ได้มีการวิเคราะห์และได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อการจัดทำแผนงานการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไว้แล้ว

๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งประสานงานและหารือไปยังหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาประเด็นการเรียนวิชาทหารหรือการเรียนรักษาดินแดน (รต.) โดยเฉพาะปัญหาการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และให้สิทธิกับผู้เรียนจากการศึกษาโดยครอบครัว ผู้เรียนจากการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ผู้เรียนจากการศึกษาทางเลือก และผู้เรียนจากการศึกษาตามอัธยาศัย ในการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๑ บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย” เพื่อเป็นกำลังของชาติ โดยรัฐสามารถ

เกณฑ์กำลังพลมาใช้ป้องกันประเทศในยามศึกสงคราม ทั้งนี้ การสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ารับการฝึกวิชาทหารและพร้อมที่จะเป็นกำลังสำรองรับใช้ชาติในยามศึกสงคราม

๕. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวและเป็นการส่งเสริมให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน รวมทั้งการจัดอบรมและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นการปรับทัศนคติในเรื่องการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

๖. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรหารือไปยังกรมบัญชีกลางและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป รวมทั้งควรมีการหารือเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนต่อไปในอนาคตเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของครอบครัวที่จะได้รับเงินอุดหนุนการศึกษารายหัวสำหรับผู้เรียน และเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

๗. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวและผู้เรียนจากการจัดการศึกษาโดยครอบครัวได้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ และการดำเนินงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

และเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้จัดการศึกษา โดยครอบครัว ผู้เรียนจากการจัดการศึกษาโดยครอบครัว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังเป็นสร้างความสัมพันธ์อันดี และการมีทัศนคติที่ดีต่อกันในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

๘. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรพิจารณาหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินงานโดยลดขั้นตอนที่ยุ่งยากเกินความจำเป็นเพื่อให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถเสนอคำขออนุญาตจัดการศึกษาให้คณะกรรมการพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาคำขออนุญาตจัดการศึกษาแก่ครอบครัวที่ยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษา โดยดำเนินการได้ทันภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขออนุญาตจัดการศึกษา ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนด

๙. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรพิจารณาจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง ให้เพียงพอและเหมาะสมเพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และอำนวยความสะดวก ให้กับครอบครัวที่ขออนุญาตจัดการศึกษาโดยครอบครัว รวมทั้งควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาดำเนินการรวมทั้งความเห็นของกระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปประกอบการพิจารณา

ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยอยู่ในกรอบของกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดต่อไป และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำคู่มือการดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ที่เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา องค์กร บุคคล และผู้จัดการศึกษา รวมทั้งได้มีการจัดทำแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น และได้แจ้งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งทราบและดำเนินการตามแนวทางการขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว แนวทางการประเมินความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้จัดการศึกษาในกรณีที่มีคุณวุฒิต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า รวมทั้งการพิจารณาจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่การศึกษาให้เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกให้กับครอบครัวที่ขออนุญาตจัดการศึกษาโดยครอบครัวและการปรับปรุงดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เรื่องที่ ๘

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

กรณีสำนักงาน ก.พ. กำหนดปรับปรุงตำแหน่ง
ของบุคลากรทางสาธารณสุขที่ไม่เท่าเทียมกัน

(คำร้องที่ ๗๓๓/๒๕๕๓ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๑/๒๕๕๕)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปลได้ว่า สำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือพิจารณาปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งการปรับปรุงตำแหน่งเป็นระดับสูงขึ้นนั้น ให้ตำแหน่งที่ว่างมีเงินมาชดเชย โดยให้คิดจากค่าตอบแทนเฉลี่ยในระดับสูงสุดของตำแหน่งนั้น และค่าตอบแทนเฉลี่ยของตำแหน่งที่จะนำมาชดเชยจะต้องครอบคลุมค่าตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดแต่ในสายงานแพทย์สามารถเลื่อนระดับเป็นนายแพทย์ระดับเชี่ยวชาญได้ทุกตำแหน่ง โดยไม่ต้องนำตำแหน่งว่างมาชดเชย ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงาน ก.พ. ควรให้มีการกำหนดตำแหน่งสูงขึ้นอย่างเท่าเทียมกันทุกสายงาน และควรมีการทบทวนการออกระเบียบปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้จริง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่าการที่สำนักงาน ก.พ. ได้อนุมัติในหลักการโดยให้ปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน โดยมีหลักการว่า การกำหนดตำแหน่งที่มีผลทำให้ค่าใช้จ่ายด้านบุคคลของส่วนราชการเพิ่มขึ้น ให้ส่วนราชการนำตำแหน่งว่างที่มีเงินมาชดเชย โดยคำนวณจากค่าตอบแทนเฉลี่ยของตำแหน่งที่นำมาชดเชยจะต้องครอบคลุมค่าตอบแทนเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้นจากการกำหนดตำแหน่งนั้น เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลไม่ให้เพิ่มสูงขึ้น ดังเช่น โรงพยาบาลชุมชนจำนวน ๗๓๗ แห่ง มีผู้ที่ได้ปรับตำแหน่งเป็นหัวหน้าพยาบาล (พยาบาลวิชาชีพ ๘ วช.) จำนวน ๓๗๗ คน คงเหลือหัวหน้าพยาบาลผู้ที่ยังไม่ได้

ปรับตำแหน่งอีก ๓๖๐ คน ซึ่งติดขัดในหลักการดังกล่าว โดยในส่วนของความก้าวหน้าในสายงานพยาบาล ผู้ร้องกับพวกมิได้ประสงค์ที่จะต้องเป็นระดับเชี่ยวชาญทุกคนดังเช่นสายงานแพทย์ เพียงเพื่อขอให้พิจารณาปรับตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล (พยาบาลวิชาชีพ ๘ วช.) ในส่วนที่ยังมิได้ดำเนินการในเรื่องโรงพยาบาลชุมชนซึ่งมีเพียงโรงพยาบาลละ ๑ ตำแหน่งให้ครบถ้วนเท่านั้น ต่อมาสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้มีหนังสือขอยกเว้นหลักเกณฑ์ในตำแหน่งสายงานแพทย์และทันตแพทย์ โดยขอให้การกำหนดตำแหน่งสูงขึ้นของทั้งสองตำแหน่งนี้เป็นระดับเชี่ยวชาญโดยไม่ต้องนำตำแหน่งว่างมายุบรวม และสำนักงาน ก.พ. ได้อนุมัติตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขขอ เฉพาะตำแหน่งสายงานแพทย์ ทำให้ตำแหน่งสายงานแพทย์ไม่ต้องนำตำแหน่งว่างมายุบรวม ต่อมาสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้มีหนังสือขอให้ส่วนราชการในสังกัดระงับการใช้ตำแหน่งว่าง เพื่อนำตำแหน่งว่างดังกล่าวมาใช้บรรจุแต่งตั้งนักเรียนทุนของรัฐบาลในสายงานแพทย์ และทันตแพทย์ กรณีจึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ตามมาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในตำแหน่งสายงานอื่นที่ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณสุข โดยเฉพาะระหว่างบุคลากรที่มีสถานะเป็นแพทย์กับบุคลากรที่มีสถานะอื่น คือ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ นักรังสีการแพทย์ นักเทคนิคการแพทย์ นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักเวชศาสตร์การสื่อสารความหมาย นักจิตวิทยา นักจิตวิทยาคลินิก และนักวิชาการสาธารณสุข ซึ่งควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในการได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการทำงานในระดับที่สูงขึ้นตามความเหมาะสม ตามปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๒ (๑) ข้อ ๗ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๖ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๗

ทั้งนี้ ในการบริหารประเทศ รัฐบาลต้องบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ ซึ่งมีบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๔ ว่าด้วยแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา ๘๐ (๒) ว่า รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข ซึ่งการดำเนินนโยบายในส่วนนี้ รัฐบาลต้องอาศัยบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณสุข เพื่อให้การปฏิบัติการกิจของรัฐบรรลุเป้าหมายตามนโยบาย บุคลากรดังกล่าวประกอบด้วยผู้ที่ดำรงตำแหน่งหลากหลายสถานะตามสาขาวิชาชีพต่าง ๆ คือ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ นักรังสีการแพทย์ นักเทคนิคการแพทย์ นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักเวชศาสตร์การสื่อสารความหมาย นักจิตวิทยา นักจิตวิทยาคลินิก และนักวิชาการสาธารณสุข ในการนี้ รัฐบาลควรมีกรอบแนวทางการเข้าสู่ตำแหน่งและการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขในแต่ละสถานะวิชาชีพให้เป็นไปด้วยความเป็นธรรม เพื่อให้ทุกคนมีความมั่นใจในความก้าวหน้าและมีขวัญกำลังใจในการทำงานต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวมต่อ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เท่าเทียมกันทั่วประเทศ และให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ ดังนี้

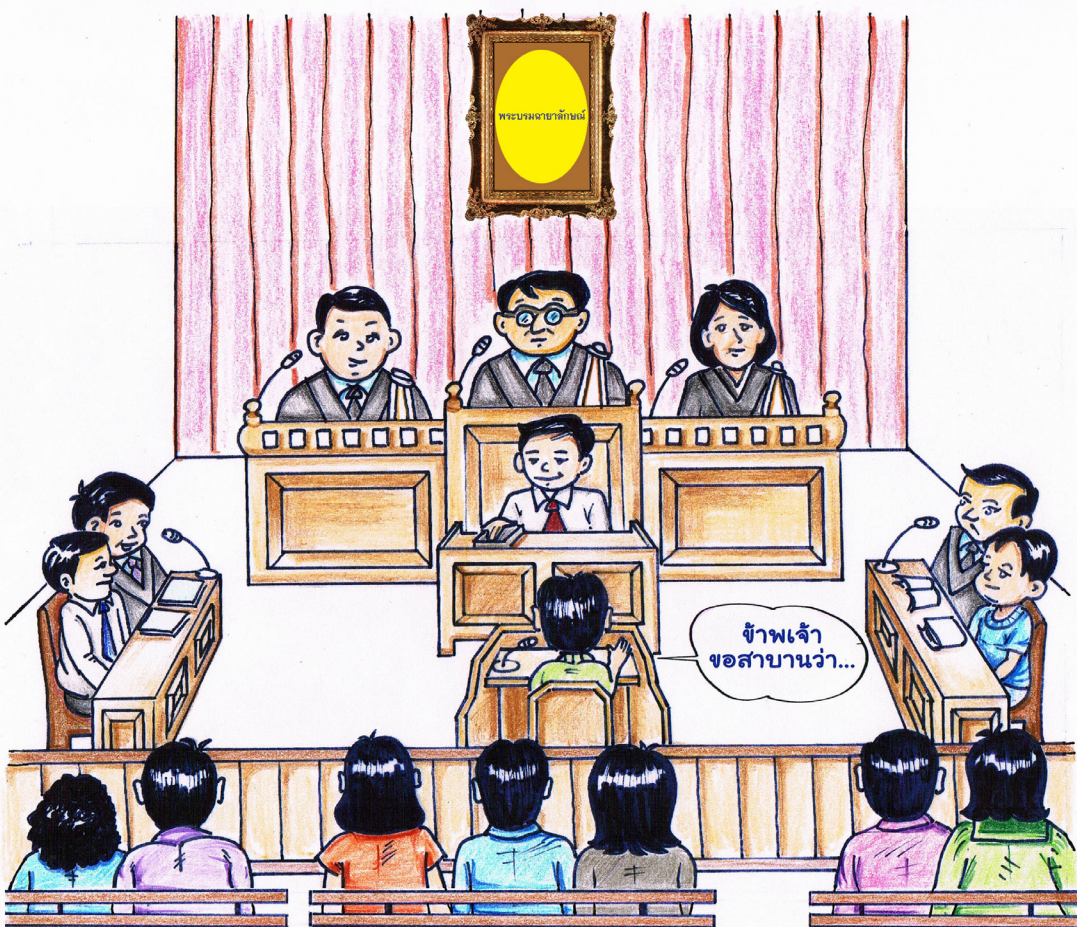
๑. สำนักงาน ก.พ. ควรมีการทบทวนปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นของทุกสายงานให้เป็นไปตามแนวทางที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลที่เท่าเทียมกันในเรื่องของความก้าวหน้าในการทำงานของบุคคล

๒. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขควรมีการเสนอขออัตราเพิ่มใหม่ไปยังสำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดอัตราว่างในระยะยาว ที่ต้องบรรจุแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล ซึ่งเป็นนักเรียนทุนรัฐบาลที่เป็นคู่สัญญาขาดใช้ทุน เพื่อให้มีความชัดเจนและเป็นการรองรับในการบรรจุนักเรียนทุนของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อสายงานอื่นที่ให้บริการสาธารณสุข ที่ต้องใช้ตำแหน่งว่างที่มีเงินมาชดเชยรวมจากการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนด

๓. คณะรัฐมนตรีควรมีนโยบายให้สำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาภาพรวมของประเทศในการบริหารงบประมาณด้านบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในการให้บริการด้านสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข เป็นต้น เพื่อให้มี

ความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรม เนื่องจากในวิชาชีพต่าง ๆ ก็มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ และประการสำคัญ สำนักงาน ก.พ. เป็นหน่วยงานที่ดูแลด้านการบริหารกำลังคนภาครัฐ และเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลข้าราชการพลเรือน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาในภาพรวมของประเทศ และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในด้านความก้าวหน้าของแต่ละวิชาชีพ จึงควรมีการพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การกำหนดตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น เพื่อมิให้เกิดการลঙ্กล้นในกระบวนทบทวน กรม ต่าง ๆ

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้มีข้อสังเกตว่า เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขมีลูกจ้างที่จ้างไว้ด้วยเงินบำรุงจำนวนมาก โดยเฉพาะสายงานที่กระทรวงสาธารณสุขขาดแคลน ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ นักเทคนิคการแพทย์ นักกายภาพบำบัด เจ้าพนักงานสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งควรที่จะได้รับการบรรจุเมื่อสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีตำแหน่งว่าง แต่ด้วยเหตุผลที่ต้องดำเนินการตามมติที่ ก.พ. กำหนด จึงทำให้ต้องนำตำแหน่งว่างในสายงานอื่น ๆ มาปรับปรุงกำหนดตำแหน่งเพื่อบรรจุนักเรียนทุนรัฐบาล เป็นผลให้ผู้ที่ได้รับการจ้างไว้ขาดโอกาสที่จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ก.พ. รับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไปพิจารณาดำเนินการในภาพรวมของประเทศต่อไป

เรื่องที่ ๙

สิทธิของบุคคลในครอบครัว

กรณีการกล่าวคำสาบานตนต่อศาล

ของแต่ละศาสนา

(คำร้องที่ ๔๙๗/๒๕๕๔ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๖๔๗/๒๕๕๕)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสรุปได้ว่า ผู้ร้องได้เบิกความเป็นพยานต่อศาลยุติธรรมแห่งหนึ่ง โดยข้อความในแบบพิมพ์ของศาลให้ผู้ร้องสาบานว่า “หากข้าพเจ้า (พยาน) เอาความจริงมากล่าวอ้างแม้แต่น้อย ขอลงนรกและคว่ำหน้าตายแน่” จึงเกิดแก่ข้าพเจ้า (พยาน) และครอบครัว (พยาน) โดยพลัน” ซึ่งการกล่าวคำสาบานตามแบบพิมพ์ดังกล่าวมีการกล่าวถึงนรกที่จะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัว ผู้ร้องเห็นว่า การที่ตนเป็นผู้กล่าวคำสาบานแต่เหตุใดจึงต้องมีการกล่าวถึงผลที่จะเกิดกับคนในครอบครัว ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลในครอบครัว และขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีกทั้งผู้ร้องเห็นว่า การกล่าวคำสาบานก่อนเบิกความของแต่ละศาสนามีความแตกต่างกัน โดยแบบพิมพ์คำกล่าวสาบานตนก่อนเบิกความของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธมีข้อความที่กล่าวถึงครอบครัว แต่แบบพิมพ์คำกล่าวสาบานตนก่อนเบิกความของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามกลับไม่มีข้อความที่กล่าวถึงครอบครัว ผู้ร้องเห็นว่า การกำหนดข้อความตามแบบพิมพ์คำกล่าวสาบานตนก่อนเบิกความของแต่ละศาสนาที่มีความแตกต่างกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยถือเหตุแห่งความเชื่อทางศาสนาตามนัยมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ก่อนเบิกความพยานทุกคนต้องสาบานตนตามลัทธิศาสนาหรือจารีตประเพณีแห่งชาติของตน

หรือกล่าวคำปฏิญาณว่าจะให้การตามความสัตย์จริงเสียก่อน” และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๑ บัญญัติว่า “ผู้ใดขัดขืนคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณให้ถ้อยคำ หรือเบิกความ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งจากบทบัญญัติของกฎหมายได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ที่จะให้การต่อศาลต้องกล่าวคำสาบานตนหรือกล่าวคำปฏิญาณก่อนเบิกความ หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษตามที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ ซึ่งในการกล่าวคำสาบานหรือกล่าวคำปฏิญาณจะเป็นไปตามลัทธิศาสนาหรือจารีตประเพณีที่แต่ละคนนับถือ โดยมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของความเชื่อและการเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ และเป็นเรื่องของความน่าเชื่อถือของพยาน ซึ่งศาลได้กำหนดรูปแบบตัวอย่างคำสาบานของแต่ละศาสนาเพื่อให้เกิดความสะดวกในการกล่าวคำสาบานหรือการปฏิญาณ ซึ่งตามหลักนิติธรรมการกล่าวคำสาบานของพยานควรที่จะเป็นการกล่าวคำสาบานที่เป็นการเฉพาะตัวบุคคลที่กล่าวคำสาบาน ซึ่งไม่ควรมีการอ้างถึงครอบครัวในทุกศาสนา และผลจากการกล่าวคำสาบานก็ควรที่จะเกิดกับพยานที่กล่าวคำสาบานเท่านั้นไม่ควรให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัวซึ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวมต่อสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และกรมพระธรรมนูญ ในการพิจารณาถึงรูปแบบและถ้อยคำหรือข้อความคำสาบานหรือคำปฏิญาณให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันและมีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นระบบในทุกชั้นศาลและเพื่อความเป็นสากล โดยรูปแบบตัวอย่างคำสาบานควร

ที่จะเป็นการเฉพาะตัวของบุคคลที่กล่าวคำสาบาน ซึ่งไม่ควรมีการอ้างถึงครอบครัวในทุกศาสนา เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และหลักสิทธิมนุษยชนต่อไป

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังกรมพระธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลปกครอง ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกรมพระธรรมนูญได้มีการปรับปรุงถ้อยคำที่ใช้ในการสาบานตนของพยานให้มีข้อความเป็นการเฉพาะตัวของบุคคลที่กล่าวคำสาบานโดยไม่กล่าวอ้างถึงครอบครัวของพยานในทุกศาสนา และได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว ในส่วนของสำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการขอความร่วมมือไปยังศาลยุติธรรมทั่วประเทศให้ใช้รูปแบบคำสาบานหรือคำปฏิญาณตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๒ ตามตัวอย่างคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งทุกศาสนาไม่ได้กล่าวถึงครอบครัวของพยานแต่อย่างใด และในส่วนของสำนักงานศาลปกครอง ปัจจุบันคำสาบานและคำปฏิญาณของศาลปกครองกล่าวถึงเฉพาะผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้สาบานหรือผู้ปฏิญาณเท่านั้น ไม่ได้พาดพิงถึงบุคคลอื่นหรือครอบครัว ซึ่งมีรูปแบบและแนวปฏิบัติของทุกศาลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

คณะกรรมการทางสายตาสี
มีสิทธิในการยื่น
ขอเอกสารสิทธิ
ส.ป.ก. ไหมครับ

ผู้ที่ต้องการขอเอกสารสิทธิ
จะต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตาม
ระเบียบของ ส.ป.ก. นะ

น่าจะต้อง
เป็นคนที่มั่งคั่ง
สมบูรณ์แข็งแรง

เรื่องที่ ๑๐

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
กรณีคนพิการไม่ได้รับสิทธิให้เข้าทำประโยชน์
ในเขตปฏิรูปที่ดิน

(คำร้องที่ ๗๒/๒๕๕๔ รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๓/๒๕๕๕)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสรุปได้ว่า ผู้ร้องเป็นคนพิการทางสายตา ต่อมาได้ซื้อที่ดินแปลงหนึ่งซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แต่เจ้าของเดิมยังไม่ได้ดำเนินการขอเอกสารสิทธิให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) ผู้ร้องจึงได้ไปดำเนินการเพื่อขอยกเอกสารสิทธิที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดหนึ่ง โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินแห่งนั้น ได้รังวัดที่ดินและออกชี้แนวเขตร่วมกับผู้ร้องแล้ว แต่ต่อมาได้แจ้งว่าไม่สามารถใช้ชื่อของผู้ร้องเป็นเจ้าของที่ดิน ส.ป.ก. ได้ เนื่องจากระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้ว่า ผู้ที่มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. จะต้องเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินฯ จึงตีความหมายรวมถึงคนพิการทุกประเภทด้วย ผู้ร้องเห็นว่าตนสามารถทำการเกษตรได้ และระเบียบดังกล่าวของ ส.ป.ก. เป็นระเบียบที่จำกัดสิทธิ ซึ่งผู้ร้องได้ซื้อที่ดินจำนวน ๑๙ ไร่ ๓ งาน ๔๓ ตารางวา โดยได้ปลูกต้นยางพาราเต็มพื้นที่ ปัจจุบันใช้ชื่อน้องสาวของผู้ร้องในการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. แปลงดังกล่าว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเนื่องจากเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการให้ความเห็นและตีความระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจาก

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖ (๔) ว่า ผู้ที่มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. จะต้องเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตีความหมายรวมถึงคนพิการทุกประเภท โดยในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม บุคคลที่สามารถประกอบการเกษตรได้ ควรพิจารณาในเรื่องของความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นหลักมากกว่าการพิจารณาจากสภาพร่างกายของบุคคล ซึ่งกรณีที่คนพิการที่เป็นเกษตรกรถึงแม้ว่าจะมีความผิดปกติหรือบกพร่องทางด้านร่างกาย แต่หากยังมีความสามารถในการประกอบเกษตรกรรมได้ เช่น เป็นผู้ลงทุน ดูแล ควบคุม หรือกำกับ ในการทำการเกษตร ก็ถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติสามารถประกอบการเกษตรได้และเป็นเกษตรกรตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดย ส.ป.ก. สมควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหรือพิจารณาทบทวนระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖ (๔) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ในการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความพิการ และในระหว่างที่ยังไม่มีการแก้ไขระเบียบฉบับดังกล่าว ส.ป.ก. ควรกำหนดหลักเกณฑ์

และแนวทางในการปฏิบัติตามระเบียบฯ ให้มีความชัดเจน โดยจัดทำหนังสือเวียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อชักชวนความเข้าใจในการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ และเพื่อมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความพิการ รวมทั้งพิจารณาดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อในหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑) จากชื่อน้องสาวของผู้ร้อง เป็นชื่อผู้ร้อง เพื่อให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงและความประสงค์ของผู้ร้องและน้องสาวของผู้ร้อง

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดังกล่าวข้างต้น ต่อมาสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานทบทวนระเบียบและหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานตามระเบียบคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยได้มีการประชุมหารือและมีการจัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ซึ่งในร่างฉบับนี้ได้กำหนดในเรื่องคุณสมบัติของผู้ซึ่งจะได้รับการจัดที่ดิน โดยกำหนดไว้ในข้อ ๖ (๔) มีการแก้ไขถ้อยคำ โดยตัดคำว่า “มีร่างกายสมบูรณ์” ออกเพื่อให้เกิดความเสมอภาค และเป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการสามารถมีที่ดินทำกิน ทั้งนี้ ร่างฉบับดังกล่าวอยู่ระหว่างการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง แก้ไขก่อนนำเสนอตามขั้นตอนเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

(สำเนา)
ประกาศ
แต่งตั้งประธานกรรมการ
และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช พร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่วุฒิสภาได้ลงมติ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ให้ความเห็นชอบผู้ซึ่งมีความรู้ หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วยจำนวนเจ็ดคน ให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และบุคคลทั้งเจ็ดคนได้ประชุมเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

๑. นางอมรา	พงศาพิชญ์	เป็นประธานกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายแท้จริง	ศิริพานิช	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายนิรันดร์	พิทักษ์วัชร	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายปริญญา	ศิริสารการ	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายไพบูลย์	วราหะไพฑูรย์	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. พลตำรวจเอก วันชัย	ศรีนวลนัฏ	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นางวิสา	เบญจมนโน	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นปีที่ ๖๔
ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
นายประสพสุข บุญเดช
ประธานวุฒิสภา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ มีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งได้วาระเดียว

อำนาจหน้าที่

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๔. ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควร เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๗. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๘. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

๙. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๕๒/๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นธรรมตามอำนาจหน้าที่ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้อย่างน้อยนายกรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป รวมทั้งเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติบรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายข้างต้น อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๑๕ (๙) และมาตรา ๒๖ วรรคสาม ประกอบกับมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๕ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ นายไพบูลย์	วราหะไพฑูรย์	ประธานอนุกรรมการ
๑.๒ นายเสริมเกียรติ	วรดิษฐ์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๑
๑.๓ นายขจิตต์	บุรุษพัฒน์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๒
๑.๔ นายวิจิตร	วิชัยสาร	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๓
๑.๕ นางชนิษฐา	โตโพธิ์ไทย	อนุกรรมการ
๑.๖ นายสาโรช	นักเบศร์	อนุกรรมการ
๑.๗ นายอำนาจ	คลังพหล	อนุกรรมการ
๑.๘ นายอิทธิกร	ข้าเดช	อนุกรรมการ
๑.๙ นางสาวดาพร	เผ่าเหลืองทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๑๐ นางสาวกษมาศ	ฐาปนโสภณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๑ นางสาวดาริน	มินเนตร	ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไข

๒.๒ ปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเรียนรู้ การจัดการความรู้ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชนแก่ภาคีเครือข่าย และสังคมสาธารณะ

๒.๓ โกล่เกลี่ยบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คู่กรณี
ทำความเข้าใจในการประนีประนอมหรือระงับข้อพิพาทและแก้ไขปัญห
การละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมจัดทำข้อตกลง

๒.๔ เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือ
ข้อบังคับ ต่อร์ฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒.๕ ศึกษา ประเมิน วิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน
และเสนอแนะวิธีการ หรือแนวทางแก้ไขปัญห รวมทั้งจัดทำรายงานผลการศึกษา
ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๖ ส่งเสริมศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้
ด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๗ ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่าง
หน่วยราชการ องค์การเอกชนและองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๘ การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
อาจเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นประกอบการพิจารณา
เป็นครั้งคราว

๒.๙ รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป

๒.๑๐ ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

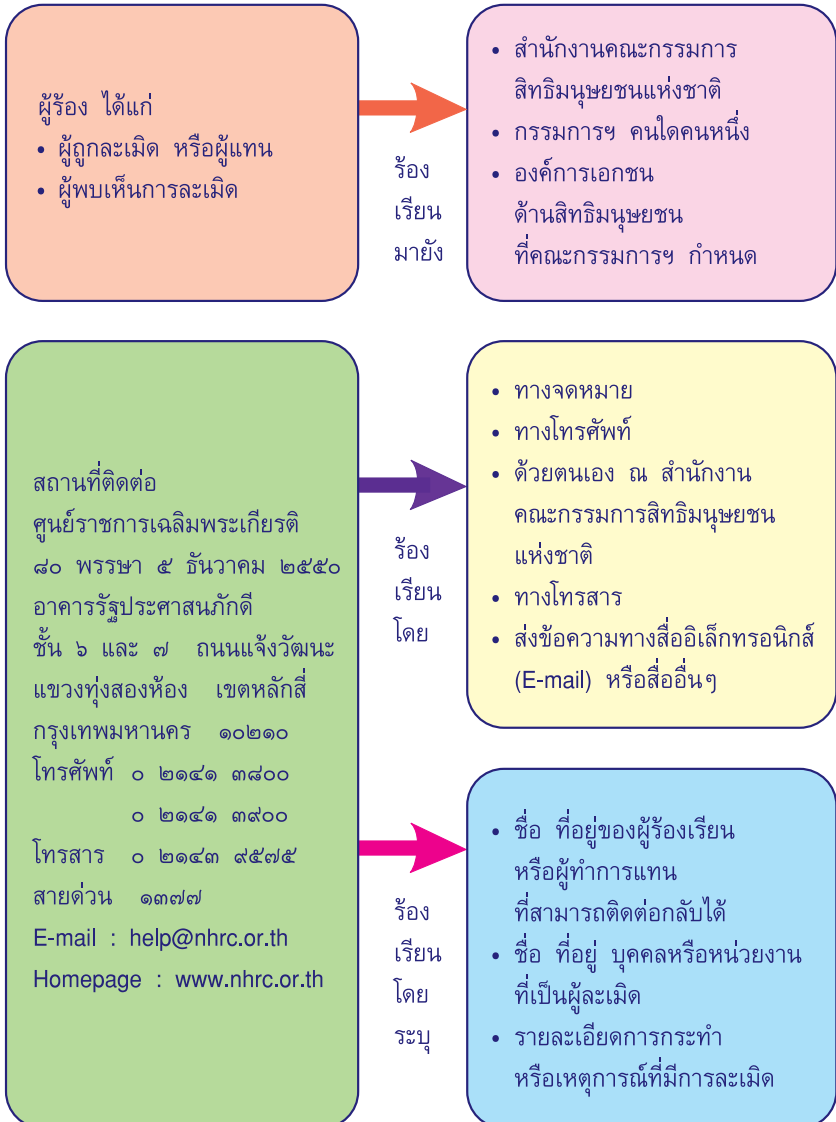

๑๐ ๙ ๕ ๔ ๓ ๑ ๒ ๖ ๗ ๘ ๑๑ ๑๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

๑. นายไพบูลย์	วราหะไพฑูรย์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายเสริมเกียรติ	วรดิษฐ์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๑
๓. นายขจิตกัย	บุรุษพัฒน์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๒
๔. นายวิจิตร	วิชัยสาร	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๓
๕. นางชนิษฐา	โตโพธิ์ไทย	อนุกรรมการ
๖. นายสาโรช	นักเบศร์	อนุกรรมการ
๗. นายอำนาจ	คลังพหล	อนุกรรมการ
๘. นายอิทธิกร	ข้าเดช	อนุกรรมการ
๙. นางสาวลดาพร	เผ่าเหลืองทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางสาวกษมาศ	ฐาปนโสภณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางสาวดาริน	มินเนตร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นางสาวกฤษณา	เพชรมากร	เจ้าหน้าที่ธุรการด้านการตรวจสอบ
เรื่องร้องเรียน

การร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

A portrait of a middle-aged man with dark hair, wearing glasses, a white shirt, a blue patterned tie, and a dark suit jacket. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a light blue gradient with some abstract white lines. A small red circular pin is visible on his left lapel.

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ
และความเสมอภาคของบุคคล
เป็นคุณค่าในวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชน
ที่ต้องส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครอง”

นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

- รูปทรงดอกบัว** คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย
- รูปคนล้อมเป็นวงกลม** คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ
- รูปมือ** คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ
- สีน้ำเงิน** คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชน และทุกภาคส่วนของสังคม
- คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน
- คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม สิทธิอื่น ๆ ในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๕

www.nhrc.or.th E-mail:help@nhrc.or.th สายด่วนร้องเรียน ๑๓๗๓